

ЛІТЕРАТУРА

1. Глобалізація / Википедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ru.wikipedia.org/wiki/Глобалізація>.
2. Онищенко В.В. Феноменологія глобалізації / В.В. Онищенко // Економічна теорія. – 2015. – № 2. – С. 33-37.
3. Вплив та наслідки світової глобалізації для економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : /Economics/15_107590.doc.htm.
4. Дахно І. І. Міжнародна економіка: [навч. посіб.] / І. І. Дахно; 2-ге вид., випр. і доп. – К.: МАУП, 2006. – 248 с.
5. Фурса О. О. Україна і глобалізація: проблеми і тенденції / О. О. Фурса [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org/fursa-oo-ukrayina-i-globalizatsiya-problemi-tatendentsiyi>.

УДК 658.115.31

ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ МОНОПОЛІЇ

Форносова Т. В., студентка групи Б 1/1

Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент Довгаль О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

Монополія – це окремі крупні підприємства чи їх об'єднання, господарські товариства, які виробляють значну кількість продукції певного виду і таким чином займають монопольне становище на ринку. Тобто, мають виключне право на виробництво і продаж, впливаючи на процес ціноутворення і отримуючи більш високі прибутки. У світовій же практиці монополією вважається зосередження в одних руках 30% ринку. Таке домінування дає змогу підприємцю самостійно, або разом з іншими підприємцями обмежувати конкуренцію на ринку певного товару [1].

Взагалі монопольного становища бажають досягти кожен підприємець чи підприємство. Це дозволило б їм уникнути цілого ряду проблем та небезпек, пов'язаних з конкуренцією, зайняти привілейовану позицію на ринку.

Тож, розглянемо умови виникнення монополії:

- відсутність досконалих замінників та можливості вільного входу на ринок;
- існування державних ліцензій;
- контроль монополістом джерел необхідної сировини чи інших спеціальних товарів;
- концентрація виробництва.

Ще одним поширеним шляхом досягнення монопольного становища є об'єднання кількох великих фірм, тобто централізація.

Централізація – це збільшення розмірів капіталу внаслідок злиття раніше самостійних капіталів. Типовим прикладом такого об'єднання можуть слугувати акціонерні компанії [2].

Головною метою монополістів є завоювання ринку єдиним продуктом, який не має альтернативи, тим самим змушуючи придбати свій товар за монополюючою високою ціною, при цьому обмежуючи конкуренцію, порушуючи права споживачів і отримуючи внаслідок цього високі прибутки. Чим же монополії можуть бути небезпечні для суспільства?

Споживач послуг монополій цілком безпорадний. Він не має вибору (в сенсі придбання аналогічного товару або послуги в когось іншого і на якихось інших умовах), не може розібратися в цінах і тарифах, які йому нав'язують, відтак змушений погоджуватися на будь-які умови, пропонувані монополіями.

Монополія суперечливо впливає на науково-технічний прогрес. З одного боку, її масштаби дають змогу виділяти значні кошти на проведення наукових досліджень та розробку нових технологій. Це, як правило, не під силу дрібним виробникам на конкурентному ринку.

З іншого боку, монополія веде до гальмування науково-технічного прогресу. Послабивши конкуренцію, вона створює тенденції до стримування запровадження технологічних новинок, уповільнення нововведень.

Монополююче становище і ті вигоди, що з нього випливають, послаблюють стимули до постійного вдосконалення виробничого процесу, до зростання його ефективності, створює нераціональне господарювання, встановлює завищені ціни на продукцію (послуги) із неналежною їх якістю. Окрім того, знищують малі підприємства, не даючи їм можливості розвиватись та просуватись на ринку.

Проте існують і позитивні сторони, а також суть необхідності існування монополій.

Монополії діють у сфері електроенергетики: високовольтні мережі, центральне диспетчерське управління, обленерго (НЕК “Укренерго”), у нафтогазовій галузі: газо- й нафтопроводи, термінали (“Нафтогаз України”), у сфері транспорту: залізниці, порти, аеропорти (“Укрзалізниця”, ДП “Антонов”), зв’язку – телефонні мережі (МТС, Київстар, Life), у житлово-комунальній сфері (водоканали, централізовані системи теплозабезпечення). Тут конкуренція неможлива і небажана. Адже, наприклад, цілком правильним є обслуговування суспільства лише однією електричною компанією, тому що за різних кожен споживач повинен мати власну лінію напруги, технічне забезпечення, трансформатор і т.д.

В Україні спостерігається жорстка позиція з боку монополістів щодо споживачів, що призвело до зростання невдоволення курсом ринкових реформ, спричинене посиленням вимог з оплати товарів та послуг, вироблених монополістами, і підвищенням тарифів [3].

Щоб запобігти деяким із негативних наслідків, держава була змушена проводити антимонополюючу політику, до складу якої входить видання актів, законів, обмеження сфери впливу монополістичних об’єднань і, звісно, застосування різних санкцій до порушників $\frac{3}{4}$ від економічних (штрафи) до кримінальних (тюремні ув’язнення). Ще однією функцією держави в цьому напрямку є створення органу або органів, які б слідкували за дотриманням

законодавства, а також вносили пропозиції щодо змін законодавства даного напрямку [4].

Головна ціль втручання антимонопольних організацій полягає в захисті і збереженні вільної конкуренції, підтримка і сприяння малому бізнесу, захист прав споживача.

Отже, для населення монополія має більш негативні наслідки, які намагається припинити антимонопольна політика. Але повністю усунути монополізм неможливо, – а тільки знизити його відокремленням ринків природних монополій від змішаних або шляхом впровадження нових технологій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гронтковська Г. Е. Мікроекономіка. Практикум : навч. посібник / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. – К. : ЦУЛ. – 418 с.
2. Биконя С. Ф. Поведінка монополій в умовах перехідної економіки / С. Ф. Биконя // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 5. – С.4-14.
3. Филюк Г. Соціально-економічні наслідки монополії: теоретичний і практичний аспект / Г. Филюк // Економіка України. – 2008. – № 1. – С. 30-41.
4. Мочерний С. В. Основи економічних знань : підручник / С. В. Мочерний. – К. : Академвидав, 2002. – 312 с.

УДК 338.512

ВИТРАТИ ВИРОБНИЦТВА. СОБІВАРТІСТЬ ПРОДУКЦІЇ

Дегтярєва О. А., студентка групи Ф 1/1

Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент Довгаль О. В.

Миколаївський національний аграрний університет

В економічній теорії існують різні підходи щодо визначення витрат виробництва та їх класифікації. Витратами виробництва називаються витрати ресурсів на виготовлення товарів і послуг, виражені у грошовій формі. У процесі виробництва здійснюються витрати живої та уречевленої праці. У витратах виробництва затрати праці набирають форми затрат капіталу [1].

Існує декілька підходів до розгляду витрат виробництва.

По-перше, з точки зору всього суспільного виробництва витрати виробництва поділяються на витрати суспільства і витрати його первинних ланок – підприємств. З позиції суспільного виробництва до витрат належать витрати, що відображені у вартості кінцевої продукції.

Витрати суспільства – це сукупність витрат (матеріальних та живої праці), що відображають вартість виробництва кінцевої продукції для суспільства. Тобто це усі затрати суспільно необхідної праці на виробництво кінцевої продукції. Вони складаються зі спожитих засобів виробництва, заробітної плати, прибутку і набувають форми вартості продукції.